

Voisimmeko jo normaalistaa suhteemme ruotsin kieleen?

Julkaistu 30. marraskuuta 2010. Kirjoittanut Risto Rönnerg.

Koulujärjestelmämme vakavin kielikoulutuspoliittinen ongelma on suurten eurooppalaisten kielten, kuten saksan ja ranskan lukijoiden määrän dramaattinen väheneminen. Esimerkiksi A2-kieliryhmien syntyminen on tarjonnasta huolimatta vähentynyt jopa suurissa kouluissa. Tähän - kuten myös tärkeiden venäjän ja espanjan sekä Lähi- ja Kaukoidän kasvavien kauppakielten opiskelun lisäämiseen - on kiinnitetty ansiokkaasti huomiota. Ratkaisuina on toteutettu erilaisia hankkeita, joilla innostaa opiskelijoita kielten opiskeluun. Ne ovatkin tuottaneet tulosta, mutta vain hetkeksi.

Pysyvä kielenopetuksen monipuolistaminen edellyttää kielten opetustuntimääräresurssien uudelleenjakamista, koska tuntien lisääminen kieliopintoihin muiden oppiaineiden kustannuksella ei ole perusteltua.

Suomenkielisten oppilaiden kieliopintoihin kuuluu pakollisena ruotsi jo peruskoulussa. Yleisimmin yläkoulussa B1-kielenä alkava ruotsin opiskelu ei tuloksillaan hurmaa. Päinvastoin voidaan perustellusti sanoa, että siihen tuhlataan niin opiskelijoiden kuin opetuksen resursseja. Motivaatio ruotsin opiskeluun on vähäinen, koska nykynuorten maailma on jo muutaman vuosikymmenen ajan avautunut ei vain naapurimaihin, vaan yli koko maapallon. Niin ystävyysuhteet, kulttuurivaihto kuin työelämän mahdollisuudet näyttäytyvät Eurooppaan, Amerikkaan ja myös Aasiaan. Ruotsin kielellä on kovin vähän tekemistä tämän maailman kanssa, käytännössä ei juuri enempää kuin suomellakaan. Opiskelijat haluavat suunnata resurssinsa sellaiseen, jonka he näkevät hyödylliseksi tulevaisuudelleen, ja siinä tärkeysjärjestyksessä ruotsi ei ole läheskään kaikilla kärkipäässä.

Tätä kahden marginaalikielen loukkua on suomalaisessa kielipolitiikassa ollut kovin vaikea ymmärtää. Oikeutettu ruotsinkielisen vähemmistön palvelujen turvaaminen ja erinomaisen mainion kulttuuri- ja kauppakumppanin Ruotsin arvostaminen on sokeuttanut päätöksenteon kuvittelemaan, että koko ikäluokalle pakollinen ruotsin opiskelu jotenkin turvaisi edellä mainitut asiat. On käynyt juuri päinvastoin: pakollisuus on synnyttänyt turhaumia, välinpitämättömyyttä ja aliarvostusta ruotsin kieltä ja ruotsalaista kulttuuria kohtaan.

Parasta, mitä ruotsin arvostukselle voisi tapahtua, olisi sen saattaminen valinnaiseksi muiden kielten rinnalle. Sen arvostus nousisi ja samalla me saisimme huomattavasti lisää "puolipitkien" kielten lukijoita A2-kieliryhmien syntymisen myötä, kun samalla poistuisi A2:n valinneille pakollinen kolmas kieli yläkoulusta. Oppilalle jäisi A2-valinnankin jälkeen aikaa harkita ja punnita resurssiaan sekä ottaa toki halutessaan lisäkieliä vielä yläkoulun puolella.

Kirjoittaja on jyvaskyläläisen alakoulun rehtori. Hän on osallistunut Vihreän liiton edustajana perusopetuksen tuntijakotyöryhmän toimintaan.